

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

**на тему «ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ОСІБ З
РІЗНИМИ КОГНІТИВНИМИ СТИЛЯМИ»**

Виконала:

здобувачка вищої освіти

319-с групи

спеціальності 053 Психологія

ОП Психологія. Психологічне

консультування

Панченко Альона Олегівна

Керівник: доктор психол. наук, професор

Ковальова О.В.

Рецензент: директор КЗ «Василівська

загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3»

Василівської міської ради Запорізької

області

Мостова Т.О.

Запоріжжя — 2023 року

Панченко Альона Олегівна

«Особливості прояву стресостійкості у осіб з різними когнітивними стилями»

АНОТАЦІЯ

Дана робота присвячена вивченню когнітивних стилів та їх участі у виявленні особливостей прояву стресостійкості. В теоретичній частині розкрито існуючі підходи до даної проблеми, розглянуто особливості стресостійкості для різних когнітивних стилів в психологічній науці; визначено специфіку стресостійкості груп здобувачів вищої освіти з наступними когнітивними стилями: аналітичність\холістичність, полезалежність\полenezалежність, гнучкий\ригідний пізнавальний контроль.

У дослідницькій частині роботи визначено кількісні особливості прояву стресостійкості, що представлені рівнем стресостійкості серед молоді з певним когнітивним стилем, та якісні особливості прояву стресостійкості, що відображаються у виборі даними групами певних копінг-стратегій. Проведено психологічну діагностику когнітивних стилів, рівня стресостійкості та копінг-поведінки серед здобувачів вищої освіти, результати проаналізовано та зроблено висновки про те, що особи юнацького віку, які мають такі показники когнітивного стилю як: гнучкий пізнавальний контроль, полenezалежність, аналітичність – мають вищий рівень стресостійкості, ніж особи, що мають полярні показники даних когнітивних стилів.

Ключові слова: стрес, стресостійкість, когнітивний стиль, резильєнтність, копінг.

Panchenko Alyona Olehivna

“Features of stress resistance in people with different cognitive styles”

ANNOTATION

This work is devoted to the study of cognitive styles and their participation in identifying the features of stress. In the theoretical part the existing approaches to the given problem are opened, features of stress resistance for various cognitive styles in psychological science are considered; the specifics of stress resistance of groups of students with the following cognitive styles are determined: analytical \ holiticity, field dependence \ field independence, flexible \ rigid cognitive control.

The research part of the work identifies quantitative features of stress resistance, represented by the level of stress resistance among young people with a certain cognitive style, and qualitative features of stress resistance, which are reflected in the choice of certain groups of certain coping strategies. Psychological diagnosis of cognitive styles, stress levels and coping behavior among students. The processing, analysis and interpretation of the research results are carried out, the results of the empirical research are systematized, the general conclusions concerning the research are formulated.

Key words: stress, stress resistance, cognitive style, resilience, coping.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної (дипломної) роботи на тему:

«ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ОСІБ З РІЗНИМИ КОГНІТИВНИМИ СТИЛЯМИ»

здобувачки вищої освіти спеціальності 053 Психологія

Панченко Альони Олегівни

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор кафедри психології Ковальова Ольга Вікторівна.

Об'єкт дослідження: стресостійкість здобувачів вищої освіти.

Предмет дослідження: особливості прояву стресостійкості у здобувачів вищої освіти з різними когнітивними стилями.

Мета роботи: експериментально дослідити особливості прояву стресостійкості у здобувачів вищої освіти з різними когнітивними стилями.

Гіпотеза дослідження. Особи юнацького віку, які мають такі показники когнітивного стилю, як гнучкий пізнавальний контроль, полнезалежність, аналітичність, мають вищий рівень стресостійкості, ніж особи юнацького віку, що мають полярні показники даних когнітивних стилів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретико-методологічні підходи до дослідження стресостійкості у осіб з різними когнітивними стилями.
2. Підібрати психодіагностичні методики для дослідження особливостей стресостійкості у осіб з різними когнітивними стилями.
3. Провести емпіричне дослідження та здійснити аналіз результатів дослідження.
4. Розробити рекомендації розвитку стресостійкості осіб з різними когнітивними стилями.

Методики дослідження:

1. «ТСОВ-4» В.В. Селіванова і К.А. Осокіної.
2. Шкала ригідності з методики «Самооцінка психічних станів» Г.Айзенка.

3. «Опитувальник AHS» або «Шкала аналітичності-холістичності».
4. Опитувальник «Аналіз стилю життя (Бостонський тест на стресостійкість)».
5. Методика «Копінг-поведінка в стресових ситуаціях CISS» (вадаптації Т.Л. Крюкової).

База дослідження. Дослідження проводилось на базі лабораторії психології здоров'я кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. У дослідженні брали участь 70 здобувачів вищої освіти.

Наукова новизна дослідження полягає у вдосконаленні теоретичного та емпіричного аналізу проблеми когнітивних стилів у розвитку та проявах стресостійкості студентської молоді, подальший розвиток здобули поняття когнітивних стилів полезалежний, полenezалежний, аналітичний, холістичний, ригідний та гнучкий пізнавальний контролі як передумови для формування стресостійкості особистості.

Практична значення дослідження полягає в отриманні даних, що розкривають особливості прояву стресостійкості в залежності від домінуючого когнітивного стилю, що може стати підґрунтям для розробки корекційних програм та рекомендацій, що враховують значимі відмінності груп з різними когнітивними стилями, також можуть використовуватися для покращення аспектів навчального процесу для здобувачів вищої освіти за рахунок поліпшення стресостійкості.

У дослідженні розкрито особливості прояву стресостійкості як у кількісному вимірі – рівень стресостійкості, так і у якісному – домінуючі копінг-стратегії у осіб з різними когнітивними стилями.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що нараховує 52 найменування, містить 12 рисунків та 8 додатків.

Дослідження здійснювалось впродовж 2022-2023 років.

За результатами дослідження сформульовані висновки:

В даній роботі було проведено аналіз проблеми прояву стресостійкості у людей з різними когнітивними стилями; теоретично досліджено необхідні поняття, а саме: «стрес», «стресостійкість», «когнітивний стиль», «копінг поведінка»; виділено особливості прояву стресостійкості: з кількісної сторони – це рівень стресостійкості, що відрізняється у людей з різними когнітивними стилями, а з якісного боку – різні копінг поведінки, до яких вдається людина з тим чи іншим полюсом когнітивного стилю. При цьому спиралися на диспозиційний підхід до даного питання, що реалізується в пошуку певних особистісних якостей, які можуть сприяти вибору більш ефективних стилів подолання стресу, у нашому дослідженні цими якостями виступають когнітивні стилі.

З метою організації і проведення дослідження особливостей стресостійкості у осіб з різними когнітивними стилями було сформовано вибірку на базі лабораторії психології здоров'я кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Матеріалами дослідження стали результати опитування 70 здобувачів вищої освіти. Вибірка складалась з дівчат та хлопців віком від 16 до 20 років. Середній вік вибірки склав 18 років. Найбільше респондентів віком 17 років.

Було складено поетапний план емпіричного дослідження обраних якостей і підготовлено експериментальний матеріал. Було обрано п'ять методик, направлених на дослідження особливостей прояву стресостійкості у осіб з різними когнітивними стилями:

1. «ТСОВ-4» В.В. Селіванова і К.А. Осокіної.
2. Шкала ригідності з методики «Самооцінки психічних станів» Г.Айзенка.
3. «Опитувальник АНС» або «Шкала аналітичності-холістичності».
4. Опитувальник «Аналіз стилю життя (Бостонський тест на стресостійкість)»

5. Методика «Копінг-поведінка в стресових ситуаціях CISS» (в адаптації Т.Л. Крюкової).

Було визначено способи фіксації і аналізу результатів, складались зрозумілі для досліджуваних інструкції. Для перевірки достовірності результатів було обрано математичний критерій – непараметричний критерій відмінностей U-критерій Манна-Уїтні.

У дослідницькій частині проведено психологічну діагностику стресостійкості, когнітивних стилів та копінг-поведінки здобувачів вищої освіти МДПУ імені Богдана Хмельницького, проведено статистичну обробку та аналіз результатів емпіричного дослідження.

Так, серед представників ригідного та гнучкого пізнавального контролю було виявлено статистично достовірну різницю у рівні стресостійкості, також, імовірно, що така різниця існує між представниками аналітичного та холістичного когнітивних стилів, але у нашій вибірці аналітичний когнітивний стиль було представлено малим відсотком респондентів.

Відтак, було прийнято рішення проаналізувати якісні відмінності у проявах стресостійкості серед груп з ригідним та гнучким пізнавальним контролем і отримано наступні результати: проблемно-орієнтовану копінг поведінку було виділено як основну серед 9 респондентів, 8 з яких мають гнучкий пізнавальний контроль. Емоційно-орієнтований копінг – 8 осіб, 6 з яких мають ригідний пізнавальний контроль. Та копінг, орієнтований на уникнення, визначено у 3 осіб, 2 з них з ригідним пізнавальним контролем. Ці дані підтвердили якісну відмінність у проявах стресостійкості серед досліджуваних груп.

На основі отриманих даних було розроблено тренінгову програму для підвищення стресостійкості здобувачів вищої освіти.

В результаті проведеної роботи мету було досягнуто, завдання – виконано, гіпотеза дослідження про те, що особи юнацького віку, які мають такі показники когнітивного стилю, як гнучкий пізнавальний контроль, полenezалежність,

аналітичність, мають вищий рівень стресостійкості, ніж особи юнацького віку, що мають полярні показники даних когнітивних стилів, була частково підтверджена.

Рік виконання магістерської роботи: 2023 р.

Місце виконання: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, кафедра психології.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ОСІБ З РІЗНИМИ КОГНІТИВНИМИ СТИЛЯМИ	
1.1. Аналіз історичної ретроспективи та сучасних підходів до визначення поняття «когнітивний стиль».....	6
1.2. Поняття та підходи до вивчення стресостійкості у сучасному психологічному дискурсі.....	15
1.3. Використання когнітивно-поведінкового підходу для формування стресостійкості.....	25
1.4. Когнітивні стилі та їх вплив на формування стресостійкості.....	30
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ОСІБ З РІЗНИМИ КОГНІТИВНИМИ СТИЛЯМИ	
2.1. Опис вибірки та етапів дослідження.....	44
2.2. Опис психодіагностичних методів дослідження.....	47
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З РІЗНИМИ КОГНІТИВНИМИ СТИЛЯМИ	
3.1. Опис результатів діагностики когнітивних стилів.....	55
3.2. Аналіз результатів опитування за допомогою методів математичної статистики.....	64
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	80

Ім'я користувача:
Анастасія Варениченко

ID перевірки:
1015963854

Дата перевірки:
13.04.2023 20:03:47 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
13.04.2023 20:06:17 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: панченко

Кількість сторінок: 75 Кількість слів: 16436 Кількість символів: 126186 Розмір файлу: 125.98 KB ID файлу: 1015642143

21.8% Схожість

Найбільша схожість: 17.8% з Інтернет-джерелом (<https://epdf.pub/-24104ce889c954263afc8cfdd226dd4e74386.html>)

17.6% Джерела з Інтернету

928

.....Сторінка 73.....

1.1% Джерела з Бібліотеки

28

.....Сторінка 82.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

31